

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 66/08-81

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí senátu 14. októbra 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, za účasti Okresného súdu Banská Bystrica, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica neprijatím jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Banská Bystrica prikazuje konať vo veci podania obchodnej spoločnosti L., a. s. (pôvodne B., a. s.), z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

3. Okresný súd Banská Bystrica je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti L., a. s., trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 14 898,80 Sk (slovom štrnásťtisícosemstodevät'desiatosem slovenských korún a osemdesiat halierov), z toho sumu 6 887,72 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatosedem slovenských korún a sedemdesiatdva halierov) na účet advokáta JUDr. M. P., B., a sumu 8 011,08 Sk (slovom osemtisícjedenásť slovenských korún a osem halierov) na účet advokáta JUDr. J. F., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohoto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti *n e v y h o v u j e .*

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. októbra 2006 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti L., a. s. [pôvodne B., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“)], doplnená podaniami doručenými ústavnému súdu 27. marca 2008, 4. apríla 2008 a 15. júla 2008, zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B. (pôvodne zastúpenej advokátom JUDr. M. P., B.), ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) vo veci neprijatia jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka zastúpená právnym zástupcom kuriérom doručila 31. marca 2006 okresnému súdu návrhy na vydanie platobných rozkazov vrátane príloh, pričom v zmysle § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) urobila tieto podania elektronickými prostriedkami. Podania boli podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, teda podľa zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Spolu s návrhmi na vydanie platobných rozkazov sťažovateľka zároveň doručila okresnému súdu aj *„Sprievodný list k návrhu“*, v ktorom ho informovala o svojich podaniach uskutočnených na 2 ks DVD nosičov.

Okresný súd listom z 5. apríla 2006 sťažovateľke oznámil, že *„vzhľadom na skutočnosť, že Okresný súd Banská Bystrica nemá k dispozícii elektronickú podateľňu, nie sú v súčasnosti splnené podmienky osobitného zákona na prijímanie podania elektronickou formou prostredníctvom zaručeného elektronického podpisu podľa osobitných predpisov“*. Okresný súd preto sťažovateľke vrátil elektronické dokumenty uchované na DVD nosičoch.

Sťažovateľka reagovala listom z 26. apríla 2006, v ktorom uviedla, že sprievodný list k návrhu nie je podaním v zmysle § 42 ods. 1 OSP, lebo ako to vyplýva už z označenia listu, ide len o sprievodný list k návrhom, pričom návrhy na začatie konania (žaloby o vydanie platobných rozkazov) sú zaznamenané v elektronickej podobe na DVD nosiči a sú podpísané zaručeným elektronickým podpisom a opatrené časovou pečiatkou. Sťažovateľka tiež konštatovala, že podania boli urobené v súlade s § 42 ods. 1 OSP a boli riadne doručené, a preto v zmysle § 82 ods. 1 OSP považuje 31. marec 2006 za deň začatia konania. Sťažovateľka poukázala aj na to, že urobiť podanie elektronickými prostriedkami možno už od 1. mája 2002, pričom nie je jej vinou, že okresný súd nemá vytvorené podmienky na prijímanie takýchto podaní. Na toto stanovisko sťažovateľky okresný súd reagoval listom z 11. mája 2006, v ktorom trval na svojom stanovisku z 5. apríla 2006.

Sťažovateľka 24. júla 2006 urobila nové podanie na okresný súd rovnakým spôsobom ako predtým. Znova zaslala okresnému súdu sprievodný list a 2 ks DVD nosičov obsahujúce návrhy na vydanie platobných rozkazov spolu s prílohami, pričom návrhy boli

podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Podania obsiahnuté na týchto druhých DVD nosičoch obsahovali iné návrhy (týkali sa iných vecí) ako v prvom prípade. Okresný súd listom zo 7. augusta 2006 sťažovateľke oznámil, že jej podanie urobené 24. júla 2006 nemožno prijať, a preto jej vracia DVD nosiče.

Sťažovateľka zastáva názor, že dodržala zákonom ustanovený postup a urobila podanie v súlade so zákonom, a to elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom, splnila všetky zákonné požiadavky, a napriek tomu nebolo jej podanie okresným súdom prijaté, čím došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo spoločnosti L. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica vo veci navrhovateľa spoločnosti L. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... proti odporcovi... porušené bolo.

2. Podanie zo dňa 24. 07. 2006 vo veci navrhovateľa spoločnosti L. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... proti odporcovi... urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom bolo urobené zákonom ustanoveným spôsobom, a preto sa Okresnému súdu Banská Bystrica prikazuje, aby na základe tohto podania konal.

3. Spoločnosti L. P. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 10.000,- Sk (slovom: desaťtisíc slovenských korún), za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vo veci navrhovateľa Spoločnosti L. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... proti odporcovi... Okresný súd Banská Bystrica je povinný zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Banská Bystrica je povinný uhradiť spoločnosti L. a. s. so sídlom B., IČO:..., zapísanej v... trovy súdneho konania tak ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. F., B., do troch dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 66/08-11 zo 7. februára 2008 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky.

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na rok 2007 bola sudkyňa spravodajkyňa Ľudmila Gajdošíková členkou II. senátu ústavného súdu. Podľa rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2008 sa sudkyňa spravodajkyňa Ľudmila Gajdošíková stala členkou IV. senátu ústavného súdu. Z tohto dôvodu vo veci samej konal a rozhodoval senát v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 27. marca 2008 oznámil, že sťažovateľka trvá na uskutočnení ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 4. apríla 2008 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a k veci uviedol:

„Dňa 26. 07. 2006 zaslal JUDr. P. opätovne tunajšiemu súdu sprievodný list k návrhu s upozornením, aby súd vo veci vydania platobných rozkazov konal, nakoľko nekonanie v tejto veci považuje jeho klient za porušenie jeho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Dňa 07. 08. 2006 tunajší súd zaslal JUDr. P. stanovisko k podaniu z 24. 07. 2006,

v ktorom opätovne skonštatoval tak, ako v stanovisku z 05. 04. 2006.

Dňa 19. 10. 2006 JUDr. P. opätovne doručil súdu sprievodný list k návrhu, na ktorý mu súd odpovedal 20. 10. 2006.

Dňa 20. 10. 2006 tunajší súd upozornil Krajský súd v Banskej Bystrici o potrebe riešiť situáciu spočívajúcu v nemožnosti prijímať podania formou elektronických prostriedkov so zaručeným elektronickým podpisom, aj Ministerstvo spravodlivosti SR, aby bolo zabezpečené potrebné technické a programové vybavenie. “

K vyjadreniu okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu zaujal právny zástupca sťažovateľky stanovisko, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 25. apríla 2008. V stanovisku sa okrem iného uvádza:

«Porušovateľ vo svojom vyjadrení potvrdil, že bez akéhokoľvek úkonu smerujúceho k začatiu občianskeho súdneho konania vrátil sťažovateľovi DVD nosič obsahujúci návrhy na začatie občianskeho súdneho konania. Táto skutočnosť sama o sebe zakladá porušenie práva na prístup k súdu, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou práva na súdnu ochranu...

Sťažovateľ podal na Okresný súd Banská Bystrica návrhy splňajúce zákonom stanovené podmienky a legitímne očakával, že dôjde k ich prijatiu a následnému deklaratórnemu rozhodnutiu. Jeho očakávanie sa nenaplnilo. Následok v podobe nastolenia stavu neistoty a nespravodlivosti je o to vážnejší, že Okresný súd Banská Bystrica neprijal ani len jeden z podaných návrhov. Opakovane tak spochybnil právne postavenie sťažovateľa a zasiahol do jeho právneho statusu porušením ústavnej hodnoty - základného práva.

Procesným pochybením došlo k „strate šanci“ sťažovateľa pred vnútroštátnym súdom. Strata nastala vo vzťahu ku každému podanému návrhu, t. j. ku každému konaniu ktoré sa nezačalo a ktorého výsledkom malo byť deklaratórne rozhodnutie o majetkovom práve sťažovateľa a tomu zodpovedajúcej povinnosti žalovaného dlžníka. Požadované primerané finančné zadosťučinenie predstavuje morálnu náhradu za „stratu šanci“ sťažovateľa...

Sťažovateľ podanými návrhmi žiadal o rozhodnutia, ktorými by bola žalovaným dlžníkom uložená povinnosť zaplatiť dlhy v objektívnej výške. Neprijatím návrhov došlo vo vzťahu k majetkovým právam sťažovateľa k premlčaniu. Premlčanie spôsobilo, že ani pozitívne rozhodnutie ústavného súdu nebude môcť kompenzovať porušenie práva

na prístup k súdu. Napĺňa sa tak jedno zo základných kritérií rozhodovania o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia...»

Právny zástupca sťažovateľky podaním z 8. júla 2008 doručeným 15. júla 2008 upozornil, že ku dňu tohto podania sú premlčané všetky práva na zaplatenie pohľadávok, ktoré si sťažovateľka uplatnila podaním urobeným elektronickými prostriedkami podpísaným zaručeným elektronickým podpisom na okresnom súde. V tejto súvislosti uviedol: „*Naplnila sa tak obava sťažovateľa o reálne vymożenie legálne nadobudnutých pohľadávok. V tejto rovine sa javí postup ústavného súdu v zmysle článku 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a ust. § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. ako jediný správny a spravodlivý.*“

Na ústnom pojednávaní 14. októbra 2008 sa zúčastnili za sťažovateľku jej právny zástupca JUDr. J. F. a predseda predstavenstva JUDr. D. P., ktorí poukázali na to, že okresný súd vo veci návrhov z 24. júla 2006 dosiaľ riadne nekoná. V ďalšom vyjadrení zotrval právny zástupca sťažovateľky na doterajších stanoviskách a žiadal, aby ústavný súd rozhodol v súlade s petitom formulovaným v sťažnosti.

Predseda okresného súdu sa listom z 22. septembra 2008 ospravedlnil z neúčasti na ústnom pojednávaní a vyslovil súhlas s tým, aby sa konalo v jeho neprítomnosti.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (práva na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť postupom okresného súdu neprijatím

jej podania z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom.

Vzhľadom na uvedené stanoviská účastníkov konania a namietaný postup okresného súdu sa ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sústredil na posúdenie otázky, či postup okresného súdu, ktorým neprijal podanie sťažovateľky uskutočnené elektronickou formou a podpísané zaručeným elektronickým podpisom z dôvodu nedostatočného technického vybavenia tohto súdu, mohol v konkrétnych okolnostiach predmetnej veci znamenať porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zároveň poznamenal, že sťažovateľkou tvrdené porušenie jej označených práv postupom okresného súdu posudzoval len v rozsahu, v akom bola sťažnosť sťažovateľky prijatá na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 66/08-11 zo 7. februára 2008.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Podľa § 41 ods. 1 OSP účastníci môžu robiť svoje úkony akoukoľvek formou, pokiaľ zákon pre niektoré úkony nepredpisuje určitú formu.

Podľa § 42 ods. 1 OSP v znení novelizácie uskutočnenej čl. III zákona o elektronickom podpise účinnej od 1. mája 2002 podanie možno urobiť písomne, ústne

do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona, telegraficky alebo telefaxom.

Podľa § 132 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špeciálny súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov pri prijímaní podaní urobených elektronickými prostriedkami podpísaných zaručeným elektronickým podpisom sa postupuje podľa osobitných predpisov. Takto prijaté podania sa odovzdávajú podateľni na ďalší postup podľa § 129.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky Národného bezpečnostného úradu č. 542/2002 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku v znení neskorších predpisov ak orgán verejnej moci alebo orgán verejnej správy využíva zaručený elektronický podpis, zriaďuje elektronickú podateľňu na prijímanie, odosielanie, overovanie, potvrdzovanie a spracovanie elektronických dokumentov v styku s fyzickými osobami alebo s právnickými osobami, alebo s inými orgánmi verejnej moci a orgánmi verejnej správy.

Článok 46 ods. 1 ústavy je ústavným základom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy normujúcich rámec, v ktorom sa možno domáhať jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03, IV. ÚS 159/07).

Ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou konštatoval, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 27/07).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu.

Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Z citovaných právnych noriem podľa názoru ústavného súdu vyplýva, že fyzické osoby alebo právnické osoby sú oprávnené podať (doručiť) všeobecnému súdu podanie, a teda aj návrh na začatie konania aj elektronickou formou podpísaný zaručeným elektronickým podpisom v zmysle príslušných právnych predpisov. Aj z ústavného imperatívu „... konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, uvedeného v čl. 2 ods. 2 ústavy možno vyvodiť príkaz adresovaný všetkým štátnym orgánom, a teda aj všeobecným súdom, prijať každé podanie uskutočnené spôsobom, ktorý predpokladá a ustanovuje zákon. Ak tak dotknutý štátny orgán, v danom prípade okresný súd, neurobí, dopustí sa neprípustného zásahu do základných práv dotknutej fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorým treba priznať ústavnoprávnu ochranu. Konanie, resp. nečinnosť dotknutého štátneho orgánu, ktorým tento nerešpektuje ústavný príkaz konkretizovaný v dotknutých ustanoveniach zákona, predstavuje porušenie základného práva aj za okolností, keď tento štátny orgán sám priamo nespôsobil stav, ktorý mu reálne neumožňuje nakladať s podaním fyzickej osoby alebo právnickej osoby v čase jeho doručenia spôsobom ustanoveným zákonom.

V danom prípade § 41 ods. 1 v spojení s § 42 ods. 1 OSP nepochybne priznáva navrhovateľovi (sťažovateľke) možnosť urobiť podanie viacerými rovnocennými spôsobmi, v ktorých je zahrnuté aj podanie návrhu elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že v danom prípade došlo postupom okresného súdu vo veci neprijatia podania sťažovateľky z 24. júla 2006 urobeného elektronickou formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a z vyjadrení účastníkov konania má ústavný súd za preukázané, že okresný súd dosiaľ neprijal prostredníctvom elektronickej podateľne návrhy sťažovateľky z 24. júla 2006, a v týchto veciach nekoná, bolo v záujme účinnej ochrany jej práv, aby sa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde obnovil stav pred porušením označených práv sťažovateľky. Ústavný súd preto vydal okresnému súdu príkaz, aby vo veci jej podania z 24. júla 2006 opätovne konal podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (bod 2 výroku nálezu). V súlade s týmto príkazom bude povinnosťou okresného súdu opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, ktorý bol urobený zákonom ustanovenou formou, a postupovať vo vzťahu k nemu podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom právne účinky tohto podania zostanú zachované s účinnosťou ku dňu jeho podania.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal aj na svoju doterajšiu judikatúru k zásade prednosti ústavne konformného výkladu, ktorú sú povinné vo svojej rozhodovacej činnosti uplatňovať všetky štátne orgány, vrátane všeobecných súdov. Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06). V okolnostiach prípadu je preto nepochybné, že okresný súd bude povinný opätovne sa zaoberať podaním sťažovateľky z 24. júla 2006 ako návrhom na začatie konania, a pritom musí zabezpečiť zachovanie jeho právnych účinkov ku dňu jeho podania, a to bez ohľadu na technické problémy, ktoré by mohli v tejto súvislosti vzniknúť.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Keďže ústavný súd rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 Sk „za každé jednotlivé porušenie práva domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“, t. j. za každý okresným súdom neprijatý návrh na vydanie platobného rozkazu. Požiadavku na priznanie finančného zadosťučinenia zdôraznila aj tvrdením, že „neprijatím návrhov došlo vo vzťahu k majetkovým právam sťažovateľa k premlčaniu“ a „ani pozitívne rozhodnutie ústavného súdu nebude môcť kompenzovať porušenie práva na prístup súdu“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval samotné deklarovanie porušenia označených práv (bod 1 výroku nálezu), ako aj príkaz, aby okresný súd opätovne v danej veci konal (bod 2 výroku nálezu), ktorým sa garantuje, že práva uplatnené podaním z 24. júla 2006 zostanú sťažovateľke zachované, za dostatočné na zabezpečenie ochrany označených práv sťažovateľky (podobne napr. m. m. IV. ÚS 22/03, IV. ÚS 142/03). Opierajúc sa o skutočnosť, že týmto spôsobom sa obnoví stav pred porušením označených práv sťažovateľky, čo jej umožní zákonom ustanoveným spôsobom domáhať sa práv uvedených v jej žalobnom návrhu - podaní z 24. júla 2006 urobenom elektronickými prostriedkami a podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, čím sa zároveň tiež naplní účel, ktorý sťažovateľka sledovala podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nie je v záujme dovŕšenia ochrany porušených jej práv potrebné priznať aj finančné zadosťučinenie, a preto v tejto časti jej návrhu nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia

pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia vychádzal z toho, že sťažovateľku zastupoval advokát JUDr. M. P. a 27. marca 2008 oznámil advokát JUDr. J. F., že prevzal zastupovanie sťažovateľky (splnomocnenie z 18. marca 2008).

Ústavný súd pri priznaní úhrady trov konania sťažovateľky za právne zastupovanie advokátom JUDr. M. P. vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk, a to vzhľadom na skutočnosť, že relevantné úkony právnej služby boli pôvodným právnym zástupcom sťažovateľky vykonané v roku 2006. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti), a to v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 730 Sk, t. j. spolu 5 460 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2-krát 164 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) a DPH (19 % z 5 788 Sk, osvedčenie z 31. mája 2006) predstavuje sumu 6 887,72 Sk.

Za právne zastúpenie JUDr. J. F. priznal ústavný súd náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2008 (prevzatie a prípravu zastúpenia a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu zo 17. apríla 2008) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky, pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk, a teda za každý úkon po 3 176 Sk a režijný paušál po 190 Sk a DPH (19 % z 6 732 Sk), čo spolu predstavuje sumu 8 011,08 Sk. Podania právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 27. marca 2008, 4. apríla 2008, 6. mája 2008 a 15. júla 2008 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (absencia ústavnoprávneho aspektu) ako podania vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal (IV. ÚS 47/07, IV. ÚS 99/07).

Odmenu za účasť právneho zástupcu sťažovateľky na ústnom pojednávaní konanom 14. októbra 2008 vrátane náhrady hotových výdavkov ústavný súd nepriznal, pretože na predmetnom pojednávaní neboli prednesené žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k ďalšiemu objasneniu veci, a v danej veci rozhodol len na základe predložených listinných

dôkazov, t. j. sťažnosti, z pripojených písomností a písomných vyjadrení účastníkov konania (m. m. I. ÚS 41/03, IV. ÚS 233/03, IV. ÚS 88/05, III. ÚS 7/07).

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátov JUDr. M. P. a JUDr. J. F. tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2008